

BAILEY SEYBOLT

HET WEESHUIS

Vertaald door Yolande Ligterink

Ambo|Anthos
Amsterdam

Voor Tim, natuurlijk

1 augustus 1968 – Coram House

Sarah Dale

Ik zie een zwerm schaduwen onder de oude eikenboom. De boom aan de rand van het kerkhof. Nee, toch niet. Mijn door de zon verblinde ogen passen zich aan. Geen schaduwen. De zusters in hun zwarte habijt, slap in de vochtige warmte. Zuster Marguerite wenkt me. Er parelt zweet langs haar haarlijn en haar nonnenkap is doorweekt. Het is alsof ze smelt onder haar kleren.

‘De kokkin maakt limonade.’ Ze wijst naar het Huis alsof ik niet zou weten waar ik naartoe moet. ‘Ga het halen, kind.’

De anderen spelen op het strand; ze spetteren schreeuwend in het koele water, terwijl zuster Ann ze tot stilte maant. Maar ik vind het niet erg om weg te gaan. Een paar minuten voor mezelf zijn meer waard dan de volmaaktste zomerdag. Ik neem het pad door de sumakstruiken, die net bloemen krijgen. Het zijn nog steeds groene kegels en ze lijken totaal niet op de vurige trossen van de herfst. De lucht is zwaar van groei. Het gezoem van de insecten overstemt de geluiden van het strand. Hier ben ik helemaal alleen.

Ik kom bij het oude deel van het kerkhof. Sommige grafstenen gaan zo ver terug als 1800, maar de letters zijn vervaagd of gevuld met groen mos, zodat je niet meer weet wie hier ligt. Het hoge gras kriebelt tegen de zachte huid in mijn knieholten. Hier krijgen de doden geen bezoek, dus Marcus maait het gras alleen als pater Foster het hem opdraagt. Zelfs dan moppert hij over het extra werk.

Maar ik vind het mooi dat alles wordt overwoekerd door bergamotbloemen en anijstoortsen.

Ik maak een omweg door de heksenkring van witte pijnbomen, waar ene May Sullivan een bankje voor zich alleen heeft. Een plekje voor zichzelf; ze moet zeer geliefd zijn geweest. Daarna loop ik langs een rij identieke marmeren vierkanten, elk met de naam van een luitenant of korporaal die in 1918 is doodgegaan. Hier wordt het gras kort gehouden en op de graven staan meestal bloemen of vlaggetjes. Er zijn nog mensen die iets geven om deze arme jongens, zoals de zusters ze altijd noemen. De dode jongens. Niet de levende. Wij zijn nooit arme jongens of meisjes.

Het pad loopt met een bocht langs een rij mausoleums die eruitzien als stenen poppenhuizen en daar, boven op de heuvel, is het ijzeren hek met daarachter het Huis. Op de pilaren zitten stenen engelen met hun handen voor hun gezicht. Waarom huilen ze, dat heb ik me altijd afgevraagd. Iedereen hier bevindt zich toch op een betere plek? Maar misschien zijn hun tranen niet voor de doden.

Slierten spinrag kleven aan mijn gezicht als ik door het hek loop. Er kruipt iets over mijn arm, maar als ik kijk, is er niets. Het is vandaag stil bij het Huis. Iedereen is bij het meer of speelt in het schaduwbos.

De keukendeur wordt opengehouden met een steen, maar het is te donker om naar binnen te kijken. ‘Hallo?’ roep ik, maar het woord is een en al adem. Het laatste deel van het pad was steil.

‘Wacht even,’ gromt de kokkin in de duisternis. Een draak in haar hol. Ik wacht.

Van boven gezien glanst het meer als een gladde spiegel. Aan de andere kant van het strand dobbert een roeiboot in het ondiepe water. Zuster Cecile staat ernaast te wachten. Zelfs van hierboven kan ik aan de manier waarop ze staat – recht en stil als een standbeeld – zien dat zij het is. Iemand krijgt zeker zwemles. Dat is niet fijn.

‘Nou, wat moet je?’ zegt een stem. Ik schrik en draai me om.

De kokkin staat in de deuropening met meel tot aan haar ellebo-

gen, als handschoenen. Uit de keuken achter haar wolkt hete lucht.
'Pardon, mevrouw,' zeg ik.

Maar ze kijkt niet boos. Ze is aardiger dan de vorige.

'Zuster Marguerite heeft me gestuurd om limonade te halen.'

'O ja?' De mond van de kokkin wordt een dunne streep. 'Wacht hier,' mompelt ze en ze gaat weer naar binnen.

Ik draai me om en kijk naar zuster Cecile op het strand. De boot wipt op en neer, maar zij beweegt niet.

In de keuken achter me valt iets om. Voor ik aan de kant kan gaan komt er een jongen naar buiten gestormd die zijn metalen emmer tegen me aan ramt. Ik val op de stoffige grond. Een scherpe pijn. Huid die van huid wordt gesneden. Mijn knie klopt, maar als ik in het rode sproetengezicht kijk, krabbel ik overeind.

Fred steekt zijn hand op tegen de gloed van de zon. Hij buigt voorover, zodat ik ondanks de emmer vol afval zijn ranzige adem ruik. 'Kijk uit waar je loopt,' snauwt hij.

'Jij liep tegen mij aan.' Ik probeer stoer te klinken. Hij is gemeener als je bang lijkt.

Fred pakt een stok zo dik als mijn arm, glad en wit gebleekt als een bot. Hij weegt hem in zijn hand. Mijn lichaam doet pijn in afwachting van de klap.

Maar die komt niet.

Freds blik valt op iets achter me. Dan loopt hij me omver alsof ik niet meer besta. Ik kijk hem na als hij het pad naar het meer afloopt en zijn witte overhemd steeds even tussen de groene takken door schemert. Ik tel tot honderd om me ervan te verzekeren dat hij weg is. Het bloed loopt langs mijn knie en doorweekt mijn witte sok.

'Moet ik hier de hele dag blijven staan?'

Ik draai me om en zie de kokkin met een witte aardewerken kan in de deuropening staan. Er zitten waterdruppels op.

'Sorry,' mompel ik en ik veeg onhandig het stof van mijn handen.

'O, verdorie. Wacht even. Ze moeten natuurlijk glazen hebben.'

Ze wordt weer opgeslokt door de donkere keuken. Dit keer blijf

ik alert staan wachten tot ze weer tevoorschijn komt. Het duurt een eeuwigheid. Het bloed op mijn been droogt op tot een korst. Ze komt terug met vier lege potten.

‘Ik moest ze eerst afwassen. Hier, pak aan.’

Ze duwt de stapel in mijn armen. Maar ik begrijp het niet.

‘Waar zijn de andere?’ vraag ik.

De kokkin fronst. ‘Welke andere?’

‘De andere glazen,’ zeg ik. *Moeten we allemaal uit één glas drinken?*

Maar ze begrijpt me verkeerd. ‘Als zuster Marguerite denkt dat ik echte glazen naar het strand laat brengen, waar ze zeker kapot zullen vallen, kan ze ze zelf komen halen.’

Dan loopt ze mopperend de keuken weer in.

Natuurlijk. Vier potten, vier zusters. Wat stom om te denken dat wij ook limonade zullen krijgen. Ik draai me om en besluit meteen de lange route te nemen. Ik loop liever een paar kilometer om dan dat ik Fred tegenkom op het pad.

De roeiboot drijft nu midden in de baai op het diepe water.

Zuster Cecile zit achterin en voorin zit een lange slungelige jongen, wiens witte overhemd oplicht in de zon. Daar ging Fred dus zo haastig naartoe. De kan in mijn handen is glad. Ik probeer hem steviger vast te pakken. Beneden op het water draait de roeiboot om door het briesje. Nu zie ik nog een andere jongen, klein en in elkaar gedoken, maar ik ben te ver weg om zijn gezicht te kunnen zien. Zuster Cecile strekt haar arm uit over het water alsof ze een steen weggooit. Fred schiet naar voren. In een waas verdwijnt de kleinere jongen overboord. Zijn armen en benen slaan het water tot schuim. De tijd staat stil.

Zwemles. Zwemles. Het woord blijft als een gebed door mijn hoofd gaan.

Het schuimende water verstilt tot ook de rimpelingen zijn verdwenen.

Er komt geen hoofd boven het oppervlak uit.

Ik verroer me niet. Ik kan me niet verroeren. De mensen in de

boot zitten ook doodstil. Zuster Cecile een zwarte driehoek, Fred een veeg wit overhemd. Nu zijn er nog maar twee. De tijd staat nog steeds stil. Dan pakt Fred de roeispanten en begint te roeien.

Er prikken koude naalden in mijn benen. Ik kijk omlaag. Ze zijn nat. Op de grond liggen scherven. Ik moet de kan hebben laten vallen, maar ik heb de klap niet gehoord.

Als ik weer opkijk zit zuster Cecile vanuit de boot naar me te kijken. Ze zijn bijna weer aan de kant. Ze kan op die afstand met geen mogelijkheid mijn gezicht onderscheiden, maar ik wil me toch het liefst verstoppen. Ze stuurt me weer naar de zolder. Ik weet het zeker.

Er ontsnapt me een geluid en ik sla een hand voor mijn mond om het binnen te houden. De getande witte scherven van de kan liggen op de aarde. Ik heb het gevoel dat ze omhoog kunnen springen en de kan weer heel kunnen maken. Alsof ik de tijd terug kan draaien en alles anders kan doen. Alsof ik dan weet wat er gaat gebeuren en de kan beter kan vasthouden.

1 mei 1988 – US District Courthouse

Karen Lafayette

Alan Stedsan: Goedemorgen mevrouw Lafayette. Dank u voor uw komst.

Karen Lafayette: Ik doe het graag als het helpt.

AS: Goed, laten we dan maar beginnen. U hebt van 1965 tot 1970 in weeshuis Coram House gewoond. Kunt u me iets vertellen over het leven daar?

KL: [lacht] Iedereen die daar heeft gewerkt zou in de gevangenis moeten zitten. Weet u dat ze zichzelf de Zusters van Genade noemden? Dat is toch niet te geloven. Laat die gevangenis maar. Zuster Cecile en al die anderen horen thuis in de hel.

AS: Ik begrijp uw woede, mevrouw Lafayette. Maar hoe meer details we hebben...

KL: Ik weet het. Goed dan.

AS: Kunt u me iets meer vertellen over zuster Cecile? Wat waren haar verantwoordelijkheden in Coram House?

KL: Behalve het martelen van kinderen, bedoelt u?

AS: Ik...

KL: Ik weet het, details. Ze had de leiding over de meisjesslaapzaal. Ze zorgde ervoor dat we onze gebeden opzeiden en ons bed opmaakten. Dat soort onzin. O, en de wandelingen en zwemlessen. Zuster Cecile was er heilig van overtuigd dat de buitenlucht gezond voor ons was.

AS: Hoe zou u de manier waarop ze de kinderen behandelde omschrijven?

KL: [Lacht] Ze was een monster. Tenzij je haar lievelingetje was. Ze had altijd een lievelingetje.

AS: Misschien kunt u iets meer in detail treden.

KL: O, u wilt details horen? Wat dacht u van die keer dat zuster Cecile een meisje uit het raam duwde?

AS: Uit het raam?

KL: Ze viel van de tweede verdieping naar beneden. Ik heb het gezien. Ze stuiterde een beetje toen ze de grond raakte.

AS: En dit kind, heeft dat de val overleefd?

KL: Er lagen tegels. Ik denk van niet.

AS: Kent u haar naam, de naam van dat kind?

KL: Amanda misschien? Melissa? Volgens mij was het Zeven.

AS: Ze was zeven jaar?

KL: Nee, Zeven. U weet wel, haar nummer. Ze noemden ons meestal bij ons nummer. Van sommige meisjes heb ik nooit de naam geweten.

AS: En waarom duwde – u zei dat zuster Cecile dat heeft gedaan – waarom duwde ze dat meisje uit het raam?

KL: Dat weet ik niet meer. We waren ze aan het schoonmaken, geloof ik. Ik en Sarah en Zeven.

AS: De ramen?

KL: Ja, de ramen. We waren ze aan het schoonmaken en ze deed het misschien niet goed genoeg of zo. Misschien verveelde dat oude kreng zich gewoon. Wie zal het zeggen? Ik heb gehoord dat er een meisje is verbrand. Zuster Cecile zei tegen haar dat ze een bal uit het vuur moest halen en haar kleren vlogen in brand. En dan was er nog die jongen die is verdronken. O, en dan had je pater Foster natuurlijk nog. Maar dat weet u allemaal al. Pater Foster was voor meisjes het enige goede in dat huis, dat kan ik u wel vertellen.

3 mei 1989 – US District Courthouse

Sarah Dale

Alan Stedsan: Dank u voor uw komst, mevrouw Dale. Ik wil u een paar vragen stellen over het leven in Coram House. Is dat goed?

Sarah Dale: Ja, oké.

AS: Werden de kinderen naar uw weten gestraft door de nonnen of de priesters?

SD: O ja. Dat gebeurde heel vaak.

AS: Voor wat voor soort dingen werden jullie gestraft?

SD: Praten tijdens de maaltijd. De zusters van repliek dienen. Onze karweitjes niet goed genoeg doen.

AS: En hoe werden jullie gestraft?

SD: We werden geslagen, weet u wel, met een meetlat. Of ze lieten je urenlang met gespreide armen in de hoek staan tot je het gevoel had dat die zouden breken. Dat soort dingen. Als ze echt boos waren, stuurden ze je naar de zolder.

AS: De zolder?

SD: Het was er koud. En donker. Er was geen – hoe noem je dat – geen isolatie, denk ik. Alleen houten planken en daarboven het dak. Op sommige plekken zaten spleten waar het licht doorheen kwam. En aan de uiteinden zaten ramen. Grote ronde ramen, nog groter dan ik. Maar toch was het er altijd donker. Ik weet niet waarom. Misschien omdat de zolder zo groot was. En koud. De helft van de ramen was kapot, dus de wind blies recht

naar binnen. En het zat er vol spoken. [Lacht]

AS: U geloofde dat het er spookte?

SD: Nee, de spoken waren echt. Het waren beelden, heel grote stenen beelden. Van de heiligen, geloof ik. Maar er hingen witte lakens overheen. Ik weet niet hoe ze ze naar boven hebben gekregen. Ze moeten honderden kilo's hebben gewogen. Als de wind naar binnen blies bewogen de lakens. Het waren net spoken die samen dansten in het donker.

AS: Dat klinkt angstaanjagend.

SD: Ze namen je mee naar boven. Meestal zuster Cecile. Er stond een oude kast. Daar moest je in en dan deed ze de deur op slot.

AS: Ze sloot u op in de kast?

SD: Ja.

AS: Hoelang?

SD: Dat weet ik niet. Op een keer moest Mary naar boven en toen is ze de hele nacht daar gebleven. Het was winter en haar lippen waren blauw toen ze haar weer beneden brachten. We dachten dat ze dood was.

AS: Mevrouw Dale, ik wil u vragen naar een voorval waarover Karen Lafayette het heeft gehad.

SD: Veertien.

AS: Pardon?

SD: Karen was nummer Veertien. Ik was Elf en zij was Veertien.

AS: Kunt u zich een incident herinneren toen u de ramen aan het lappen was? Dat moet ergens in de jaren zestig zijn geweest.

SD: O, u bedoelt met zuster Cecile.

AS: Kunt u me vertellen wat er die dag is gebeurd?

SD: Niet veel.

AS: Niet veel?

SD: Nou, niets bijzonders. Ik was op de tweede verdieping aan de achterkant van het gebouw de ramen aan het lappen. Het moet in een van de leslokalen zijn geweest, want die hadden heel hoge ramen die uit allemaal kleine ruitjes bestonden. Die wa-

ren verschrikkelijk lastig te lappen, omdat je elk ruitje apart moest schoonmaken met een doek die je om je vinger wikkelde.

AS: Dat klinkt als saai werk.

SD: Het duurde eeuwen. Ik heb bijna twintig jaar in het Huis gewoond, moet u weten. Dat zijn duizenden ruitjes. Misschien wel tienduizenden. Ik vraag me af hoeveel maanden van mijn leven ik bezig ben geweest met het lappen van die ramen als je het allemaal optelt.

AS: Mevrouw Dale, de dag waar u het over had...

SD: Ja, natuurlijk. Ik was dus samen met Veertien – Karen – en nog een meisje de ramen aan het lappen. Ik geloof dat ze Missy heette. Ze was er nog niet zo lang. Zuster Cecile kwam binnen. Ze was ergens kwaad om. Het had niets met ons te maken, maar zo ging dat. Ze zei dat de ramen er smerig uitzagen en Missy wees haar erop dat al dat vuil aan de buitenkant zat en dat we daar niet bij konden. Ze had gelijk natuurlijk, maar het was stom om het te zeggen. Ze was nieuw.

AS: Wat gebeurde er toen?

SD: O, zuster Cecile ging een tijdje tekeer en toen zei ze tegen Missy dat ze dan de buitenkant maar moest schoonmaken.

AS: De buitenkant van de ramen?

SD: Er was een heel breed kozijn. Ze moest van zuster Cecile op het kozijn gaan staan en wij moesten van binnenuit haar enkels vasthouden.

AS: Jezus.

SD: Ik kan u vertellen dat Jezus er niets mee te maken had. We hielden dat meisje zo goed mogelijk vast. Naderhand had ik pijn in mijn handen.

AS: En Missy, wat is er met haar gebeurd?

SD: Dat weet ik niet goed. Geadopteerd, geloof ik. Ze was een lief meisje. Blonde krullen, zoals bij een pop. Die gingen altijd snel weg.

AS: Ze is niet... Ik bedoel, ze is die dag niet uit het raam gevallen?

SD: [Lacht] Natuurlijk niet. Ze was natuurlijk wel bang. Dat waren we allemaal. Maar het was niet ongebruikelijk, dat soort dingen. Dat moet u goed begrijpen.

AS: Mevrouw Dale, ik moet u zeggen dat mevrouw Lafayette – Karen – zich herinnert dat het meisje uit het raam is geduwd.

SD: Veertien is altijd gek geweest op sterke verhalen. Ik weet niet wat ik tegen u moet zeggen, meneer Stedsan. Ik kan u verzekeren dat er niemand dat raam uit is gegaan zonder daarna weer binnen te komen. Om eerlijk te zijn kan ik me die dag alleen herinneren omdat Karen daarna zo van streek was.

AS: Ze had het ook over een jongen die is verdronken. [Stilte] Mevrouw Dale?

SD: Ja.

AS: Herinnert u zich daar iets van?

SD: Ik bedoelde: ja, dat is gebeurd.

AS: Wat kunt u me daarover vertellen?

SD: Dat was een paar jaar later. Karen was er die dag niet, dus ik weet niet waarom ze u erover heeft verteld.

AS: Maar u was erbij?

SD: Niet echt erbij. Er was niemand bij, behalve zuster Cecile en de jongen in de boot.

AS: Maar hoe...

SD: Ik was boven bij het Huis, want ik was teruggestuurd om limonade te halen voor de zusters. De timing was echt heel vreemd. Als ik een paar minuten eerder of later was geweest... God, wat was dat een warme dag. Ik zweette vanaf het moment dat ik opstond. Mijn jurk plakte aan me vast alsof ik was ingesmeerd met lijm. Er stond een schijnsel bij de keukendeur. Daar hingen van die grote witte bloemen aan waardoor het kruidig rook.

AS: [Stilte] Mevrouw Dale?

SD: Ik kwam uit de keuken. Beneden op het meer dobberde een roeiboot in de baai. Daar was het water dieper en zuster Cecile nam ons daar mee naartoe voor zwemlessen. Maar vanaf

de rest van het strand kon je de baai niet zien. Op die dag zat zuster Cecile in de boot met Tommy en Fred. Tommy zat helemaal in elkaar gedoken, alsof hij ziek was of zo. Zuster Cecile zei iets. Ik weet niet wat, ze was te ver weg, maar ik zag haar armen bewegen. Fred pakte Tommy onder zijn armen en duwde, dus Tommy viel in het water.

AS: Wat gebeurde er toen?

SD: Ik stond daar maar. Maar Tommy kwam niet meer boven. Hij kon niet zwemmen.

AS: En zuster Cecile, wat deed zij?

SD: Niets. Ze roeiden weer naar de kant.

AS: Hoe zagen ze eruit?

SD: Hoe bedoelt u?

AS: Leken ze van streek?

SD: Ik kon hun gezicht niet zien. Ze waren te ver weg.

AS: Hoe wist u dan wie het waren?

SD: Zuster Cecile kon je van kilometers afstand herkennen, gewoon door haar houding. Alsof haar ruggengraat een bezemsteel was. En Fred had ik even daarvoor bij de keuken gezien, op het pad naar het water. Ik was bang voor hem. Hij had een grote, knobbelige stok door het handvat van zijn emmer gestoken. Een jongen als hij heeft geen stok bij zich als hij niet van plan is er iemand mee te slaan. Maar zelfs zonder dat treffen had ik geweten dat hij het was in die boot. Fred ging overal waar zuster Cecile ging, begrijpt u. Hij was haar lieveling. En Tommy, nou, ik begreep pas later dat hij het was, toen hij vermist werd.

AS: Dus ze roeiden weer naar de kant. Wat deed u toen?

SD: U bedoelt: ben ik gillend de heuvel afgerend en in het water gesprongen om hem te redden?

AS: Mevrouw Dale, ik wilde niet beweren...

SD: Nee, het is goed. Dat had ik moeten doen. Dat zou ik nu doen. Weet u, ik had de kan met limonade laten vallen en die was op

de grond stukgeslagen. Mijn benen zaten onder de limonade. Ik was bang dat ik daar problemen mee zou krijgen, kunt u na- gaan. In die tijd was ik gewoon zo bang. Voor hen allebei. Dus ik deed niets. Ik zei niets. Niet meteen, tenminste. Een paar da- gen later schraapte ik genoeg moed bij elkaar, maar niemand geloofde me. En toen kwam zuster Cecile na het eten naar me toe. Ze zei dat Tommy vermist werd. Dat hij was weggelopen. En toen... [onverstaanbaar].

AS: Kan ik iets voor u halen? Een glas water?

SD: Nee, dank u. Ze nam me mee naar de zolder. Daar stond een kast. Ze zei dat ik erin moest stappen en ze deed de deur van de buitenkant op de grendel. Het was donker, zo donker. En koud. Ook al was het zomer. Ik weet niet hoelang ze me daar heeft la- ten zitten. In elk geval die hele nacht. Misschien langer. Ik weet het niet. Op dat moment vroeg ik me af of ze me daar voor altijd zou laten zitten. Of ze zou zeggen dat het een ongeluk was.

AS: Vanwege wat u had gezien?

SD: Dat heeft ze nooit gezegd. Maar ik wist dat het daarom was. Ik heb er jaren nachtmerries over gehad.

AS: Over dat jongetje dat is verdronken?

SD: Nee, over het donker. Over opgesloten zitten in die kast. Is dat heel harteloos van me?

AS: Het was niet uw schuld.

SD: Ik had iets moeten doen.

AS: U...

SD: Nee. Dat weet ik nu. Dat draag ik met me mee. Er zijn tijden... Nou. Er zijn tijden dat ik moeite heb daarmee te leven. En dat is wat u moet begrijpen. De jaren die we daar doorbrachten. Je kunt weggaan uit Coram House, maar je kunt het niet achter- laten. Niet alles. Het ergste draag je met je mee. Het wordt deel van je. En soms ben ik bang dat je het doorgeeft.

DEEL 1

Ik vertrek uit Brooklyn voordat de rest van de stad wakker is. Het is een bitterkoude, vochtige dag. Geen sneeuw. Alleen natte stoepen en hopen half gesmolten sneeuw die de afvoerputten verstoppert. Normaal gesproken vind ik de stenen huizen er vrolijk en licht uitzien, maar vandaag haalt de grijze hemel overal alle kleur uit. Ik trek de voordeur dicht en sjouw mijn koffer de trap af. Op de stoep glinstert confetti. Die wordt straks samen met de sneeuwbrigade de rivier in gespoeld. Het is vanmorgen ongewoon stil. Alsof de stad de kater van het nieuwe jaar wegslaapt.

Oudejaarsavond was bijzonder koud en helder en de geluiden van de feestende mensen drongen helemaal door tot mijn lege appartement op de derde verdieping. Een groepje meisjes liep lachend onder mijn raam langs. Ze dronken champagne door een rietje uit kleine flesjes. Ik huiverde toen ik hun glanzende witte blote benen zag. Ik heb altijd een hekel gehad aan oudjaar.

Een paar dagen eerder was Lola gekomen met een fles wijn om te proosten op mijn nieuwe boek. Ze kende de grote lijnen: het oude weeshuis, de kerk, het gebruikelijke misbruik en de vreselijke dingen die er gebeurd waren, de rechtszaak die alles eindelijk aan het licht had gebracht en daarna de schikking die het weer in de doofpot had gestopt.

Dat klinkt als materiaal voor een bestseller. Meer zei ze er niet over,